

ΟΙ ΚΟΛΛΗΓΟΙ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΠΡΩΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΖΗΣΗ ΣΚΑΡΟΥ

Λογοτέχνη

Το αγροτικό πρόβλημα στην Ελλάδα άρχισε να δξύνεται και να ζητάει πιό επιταχτικά τή λύση του μετά τήν προσάρτηση τής Θεσσαλίας. Έδω ή γή, έξω από ελάχιστα μικροϊδιοκτησίες Τούρκων καλλιεργητών (τών κονιάρηδων) ιδίως στην περιοχή τής Λάρισας και τής Άγιας, ήταν χωρισμένη σε μεγάλα αγροκτήματα βακούφικα (μοναστηριακά), ιμλάκια (σουλτανικά) ή τσιφλίκια μπέηδων, πού περιλάβαιναν αρκετά χωριά τό καθένα, με τμήμα αναπόσπαστο όλόκληρο τό έμψυχο περιεχόμενό τους σ' ανθρώπους και ζώα.

Άπ' τό 1878, όταν στη Θεσσαλία ξέσπασε ή τελευταία έθνική εξέγερση κι' έγινε τό Συνέδριο του Βερολίνου, τά πράγματα έδειξαν καθαρά πώς ή περιοχή αυτή δέν μπορούσε να μείνει για πολύ άκόμα κάτω άπ' τήν κυριαρχία του σουλτάνου. Οί μπέηδες, μη ξέροντας τί χαρακτήρα θα έπαιρνε ή προσάρτηση, είχαν αρχίσει να πουλάνε τά τσιφλίκια τους σε πλούσιους Έλληνες τραπεζίτες και μεγαλέμπορους του έξωτερικού. Άλλά ένα άρθρο τής συνθήκης εξασφάλιζε τά δικαιώματα γαιοκτησίας των μπέηδων κι απαγόρευε με πολύ άκαθόριστο τρόπο τήν απαλλοτρίωση, χωρίς να κάνει διάκριση ανάμεσα άπ' τους τσιφλικούχους Έλληνες και τους Τούρκους γαιοκτήμονες, πού είχαν μείνει στη Θεσσαλία. Έτσι, μετά τήν προσάρτηση του 1881, ένω τό καθεστώς των τσιφλικιών είχε διατηρηθεί, οί συνθήκες ζωής των κολλήγων άλλαξαν.

Η άλλαγή όφειλονταν βασικά στο ότι οί νέοι τσιφλικάδες ισχυρίζονταν πώς, μαζί με τή γή, αγόρασαν και τά σπίτια των κολλήγων και πώς είχαν τό δικαίωμα, οποιαδήποτε ώρα ήθελαν να τους διώξουν άπ' τά τσιφλίκια. Με

ΠΛΑΤΩΝ ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΖΗΣΗΣ ΣΚΑΡΟΣ

Μυθιστοριογράφος. Γενήθηκε τό 1917 στα Κανάλια Καρδίτσης. Έβγαλε τό Γυμνάσιο στην Καρδίτσα και σπούδασε νομικά στο Πανεπιστήμιο τής Άθήνας. Στα Γράμματα παρουσιάστηκε πριν άπ' τον πόλεμο με δημοσιεύματά του στον επαρχιακό τύπο και σε περιοδικά τής Άθήνας. Είναι σύμβουλος τής Έταιρείας Έλλήνων Λογοτεχνών και θεωρείται ένας από τους πιό έγκριτους λογοτέχνες μας. Τά σπουδαιότερα έργα του είναι: «Χαραυγή», συλλογή διηγημάτων' «Οί κλούβες», χρονικό τής κατοχής' «Τό Φλογισμένο Βουνό», όνειρόδραμα' «Τό ταξείδι τής φιλίας»' «Άνοιχτοί Ούρανοι», μυθιστόρημα. κ.ά.

χιλίες δυό προφάσεις, ουσιαστικά για να διαλέγουν τά πιό έργατικά χέρια και για να σπάσουν τήν πατροπαράδοτη αντίληψη των κολλήγων ότι είταν αναπόσπαστοι άπ' τή γή πού καλλιεργούσαν, άρχισαν να βάζουν σ' ένέργεια τις εξώσεις και να τους πετάνε έξω άπ' τά σπίτια τους και τά χωράφια, γιατί τά δικαστήρια δέν αναγνώριζαν δικαίωμα χρησικτησίας στους κολλήγους.

Οί πρώτες αντιδράσεις των κολλήγων είταν καταλήψεις των σπιτιών άπ' όπου είχαν διωχτεί και άρνησή τους να παραδώσουν τή σοδειά στον άφέντη, πράγμα πού όδηγήσε σε συγκρούσεις με τό στρατό και τους φύλακες των τσιφλικιών, όπως έγινε στους Σοφάδες, τά Όρφανά, τό Ζάρκο. Οί τσιφλικάδες όχυρωμένοι πίσω άπ' τό σχετικό άρθρο τής συνθήκης προσάρτησης πολεμούσαν με πείσμα και μέσα κι έξω άπ' τή Βουλή (άργότερα ίδρυσαν και Σύλλογο Γαιοκτημόνων) κάθε ιδέα άποκατάστασης των κολλήγων.

Μετά τό Θεσσαλικό τραίνο πού έκανε εύκολότερη τήν επικοινωνία των αγροτών με τά αστικά κέντρα, δυό βασικά πράγματα βάθυναν τό χάσμα τής κρίσης και βοήθησαν στην ανάπτυξη πιό οργανωμένων αγώνων των αγροτών, με γενικότερη κοινωνική και πολιτική σημασία. Τό ένα είταν ό πόλεμος του 97 και τό άλλο τό σιδεράλετρο.

Μ' όλη τήν πίκρα πού δοκίμαζαν οί Θεσσαλοί αγρότες άπ' τήν άνιση μεταχείρισή τους ποτέ δέν έπαψαν να δίνουν τό «παρών» στο προσκλητήριο τής πατρίδας. Τήν Ελλάδα τήν έβλεπαν πάντα σα στοργική μάνα πού κάποιος άλλος, ξένος, τήν έμπόδιζε ν' άπλώσει τό χέρι της στα κατατρεγμένα παιδιά της. Γι' αυτό και πρώτοι έτρεξαν, είτε επιστρατευμένοι είτε έθελοντικά, να καταταγούν στο στρατό, όταν ή σάλπιγγα άντήχησε, καλώντας τους να λευτερώσουν τους σκλαβωμένους άκόμα αδελφούς. Ό πόλεμος τότε για τους Θεσσαλούς αγρότες πού είχαν τήν πείρα του παρελθόντος σήμαινε πόλεμο κατά των μπέηδων και των πασάδων, πόλεμο κατά του καθεστώτος τής δουλείας.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΑΝΤΥΠΑΣ

Μά όταν μετά την ήττα είδαν όλη τή συμφορά νά πέφτει στους ώμους τους, ενώ ή οικονομία τής χώρας έμπαινε κάτω από διεθνή οικονομικό έλεγχο, όταν είδαν τους δικαστικούς κλητήρες νά έκτελοϋν πολλαπλάσιες από πριν έξωστικές αποφάσεις, με τό πρόσχημα ότι πολλά χωράφια είχαν μείνει άκαλλιέργητα κατά τόν πόλεμο, κατάλαβαν πώς δέν είταν αυτοί πού έφταιγαν για τήν άποτυχία. Άρχισαν νά χάνουν πιδό πολύ τήν έμπιστοσύνη τους στό κράτος. Η μαζική κινητοποίηση τους και ή στρατιωτική τους όργάνωση βοήθησαν όχι λίγο στό ν' άποχτήσουν συνείδηση τής δύναμής τους.

Τόν ίδιο καιρό είχε άρχισει νά μπαινει στην παραγωγή τό σιδεράλετρο, πού όργωνε πιδό βαθειά τή γή και μπορούσε νά ρυθμιστεί ανάλογα με τό είδος τής σποράς και του χωραφιού. Όσοι χρησιμοποιούσαν βελτιωμένα μέσα παραγωγής προτιμούνταν άπ' τους τσιφλικάδες. Όσοι είχαν μικροϊδιοκτησίες άγορασμένες άπ' τους κονιάρηδες και καλλιεργούσαν με σιδερένιο άλέτρι και γενικά χρησιμοποιούσαν σιδερένια άγροτικά εργαλεία έβγαζαν περισσότερη και καλύτερη σοδειά. Οί άκτήμονες άγρότες έβλεπαν νά γίνεται μιá επανάσταση. Έβλεπαν πώς τά βελτιωμένα μέσα παραγωγής πού στά χέρια τους θά μπορούσαν νά τους κάνουν νοικοκύρηδες τώρα συντελοϋσαν στό νά γίνεται ένας διαχωρισμός ανάμεσα από κείνους πού τά χρησιμοποιούσαν και τους άλλους πού κινδύνευαν από στιγμή σέ στιγμή νά έξωστοϋν και νά μείνουν στό δρόμο.

Παράλληλα οί βιοτέχνες με τους εργάτες και τους μικρεμπόρους τής πόλης καταλάβαιναν πώς βελτίωση τής θέσης του άγρότη σήμαινε και δική τους προκοπή, σήμαινε αύξηση τής ντόπιας άγοραστικής δύναμης. Η εργατική κίνηση πού ξεκινούσε από τά μεγάλα αστικά κέντρα, σαν τήν Πάτρα, τό Βόλο, τήν Άθήνα, με σοσιαλιστικές κατευθύνσεις, άρχισε νά άπλώνεται κι ως εδώ. Ο Μαρίνος Άντύπας πρώτα κι' άργότερα ό Πλάτων Δρακούλης διακήρυξαν πώς είταν στό πλευρό των άγροτών και πώς τό κύριο αίτημα τής έποχής πού ύποστήριζαν είταν τό μοίρασμα των τσιφλικιών στους κολλήγους. Άπό τότε κιόλας φάνηκε πόσο άδυσώπητος είναι ό κοινωνικός ανταγωνισμός. Τόν Άντύπα, πού είχε έρθει άπ' τήν Κεφαλλονιά μ' ένα μπαγάζι ιδέες μονάχα, τόν δολοφόνησαν.

Η κυβέρνηση μπροστά στον κίνδυνο μιás άγροτικής εξέγερσης άρχισε νά ύπόσχειται διάφορες λύσεις, όπως είταν ή χορήγηση δανείων και ό κανονισμός των σχέσεων ανάμεσα άπ' τους καλλιεργητές και τους ιδιοκτήτες. Όμως

και στην εφαρμογή των μέτρων αυτών οί γαιοκτήμονες είχαν αντίδρασει.

Η δανειακή πολιτική κατάντησε ρουσφετολογία και παιγνίδι των τοκογλύφων, πριν προφτάσει νά έπεκταθεί στη Θεσσαλία. Ο κανονισμός των σχέσεων, παρ' ότι δέν είχε σκοπό, παρ'ά νά σταματήσει μερικές άπ' τις πιό χτυπητές άθαιρεσίες των τσιφλικάδων κι άλλες νά μονιμοποιήσει, ξεφτίσε μέσα σ' άτέρμονες συζητήσεις στη Βουλή. Άλλος δρόμος δέν έμεινε πια για τους άγρότες παρ'ά νά πάρουν οί ίδιοι τις τύχες τους στα χέρια.

Είταν τότε πού ή Ελλάδα έδειχνε καθαρά πώς είχε ανάγκη από κάποια βαθειά άλλαγή, λίγους μήνες πριν άπ' τό κίνημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου στό Γουδί. Η ανάγκη τής άλλαγής είχε άρχισει νά γίνεται συνείδηση και με τήν πρωτοβουλία μερικων νεαρων έπιστημόνων και σπουδαστων πού γύριζαν με καινούργιες ιδέες άπ' τήν Άθήνα ιδρύθηκε στις 22 του Μάη του 1909 ό πρώτος άγροτικός σύνδεσμος στην Καρδίτσα, με τήν έπωνυμία «Γεωργικός Πεδινός Σύνδεσμος». Η σύνθεσή του είταν. Πρόεδρος, Δημήτριος Μπούσδρας, δικηγόρος, Γεν. Γραμματέας Γεώργιος Σαμαρόπουλος, δημοσιογράφος και σύμβουλοι : Δημ. Ψιμόπουλος, Κων/νος Σταμούλης, Δημ. Κουκουλέτσος, δικηγόροι, Θρασ. Παπαλόπουλος, φοιτητής, Βασ. Γρίβας, γιατρός, Άθαν. Άγγελούσης, δάσκαλος, Στ. Ζαφειρόπουλος, έμπορος, Εϋθ. Μπαζής, τσαγκάρης, Βάιος Καλτσας, Φ. Καμινιώτης, Νικ. Φαλιάγας, άγρότες, Κ. Παναγιωτόπουλος, καπνέμπορος.

Μετά τήν ίδρυση του συνδέσμου αυτού, άγροτικοί σύλλογοι έγιναν σ' όλη τή Θεσσαλία — στα Τρίκαλα, τά Φάρσαλα, τήν περιοχή τής Λάρισας, του Βόλου και βγήκε μιá πλατεία πανθεσσαλική έπιτροπή για τήν όργάνωση συλλαλητηριων, με κύριο αίτημα τήν αναγκαστική απαλλοτρίωση των τσιφλικιών. Άπό δώ και πέρα άρχίζουν οί σκληροί άγώνες των άγροτων πού κορυφώθηκαν με ένοπλο συλλαλητήριο τής Καρδίτσας και τά αίματηρά γεγονότα του Κιλεέρ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΟΥΣΔΡΑΣ

